

Eesti Avatud Ühiskonna Instituut

EQUAL

Euroopa Ühenduse algatuse EQUAL projekt:

Prostitutsiooni kaasatud naiste sh inimkaubanduse ohvrite integratsioon legaalsele tööturule

Prostitutsioon Eestis: ülevaade prostituutsiooni kaasatud naiste olukorrast.

Sotsioloogilise uurimuse materjalid

K o o s t a j a d

Iris Pettai

Helve Kase

Ivi Proos

Eesti Avatud Ühiskonna Instituut

Euroopa Ühenduse algatuse EQUAL projekt:

Prostitutsiooni kaasatud naiste sh inimkaubanduse ohvrite integratsioon legaalsele tööturule

Prostitutsioon Eestis: ülevaade prostitutsiooni kaasatud naiste olukorrast.

Sotsioloogilise uurimuse materjalid

K o o s t a j a d

Iris **Pettai**

Helve **Kase**

Ivi **Proos**

Eesti Avatud Ühiskonna Instituudi
partnerid Euroopa Ühenduse
algatuse EQUAL-i projektis:
"Prostitutsiooni kaasatud naiste
sh inimkaubanduse ohvrite
integratsioon legaalsele
tööturule"

Tervise Arengu Instituut

MTÜ Eluliin

Eluliin
M T Ü

MTÜ Sigmund

MTÜ Eesti Naisuurimis- ja Teabekeskus

Sisukord

Saateks	4
1. Prostitutsiooni kaasatud naiste üldiseloomustus.	7
2. Lapsepõlv ja kogetud vägivald.	9
3. Seksuaalelu algus.	11
4. Prostituudiks saamise mehhanismid.	12
5. Prostitutsioon ja seksuaalsus.	14
6. Tasulist seksi pakkuvate naiste enesehinnangud.	15
7. Hinnangud klientuurile.	19
8. Prostitutsiooni kaasatud naiste kaubitsemine teistesse riikidesse.	22
9. Vägivald prostitutsiooni kaasatud naiste elus.	25
10. Prostitutsiooni kaasatud naiste tervislik seisund.	26
11. HIV nakkuse levik prostitutsiooni kaasatute seas.	28
12. Alkoholi ja narkootikumide tarbimine.	29
13. Seksiärist väljumise võimalused.	31
14. Prostitutsiooni kaasatud naiste abivajadused.	33
15. Positsioon legaalsel tööturul.	34
16. Motivatsioon legaalsele tööturule tulekuks.	36
17. Kriitiline vanuserühm tööturul – 18 – 25aastased naised.	37
18. Naiste hinnangud oma konkurentsivõimele tööturul.	38
19. Naiste initsiatiiv otsida legaalset tööd.	39
20. Orientatsioon enesetäiendamisele.	41

Saateks

Euroopa Sotsiaalfondist rahastatav Euroopa Liidu algatus EQUAL toetab ja soodustab riikidevahelist koostööd igasuguse tööturul esineva diskrimineerimise ja ebavõrdsuse vastu võitlemiseks (rahastab Euroopa Sotsiaalfond). EQUALi eesmärk on leida tõhusaid vahendeid tööturuga seotud tõrjutuse, diskrimineerimise ja ebavõrdsuse vastu võitlemiseks. Kuna tööhõive poliitika üheks peamiseks eesmärgiks on tõsta üldist tööhõive taset tuleb selleks ära kasutada kõikide inimeste potentsiaali.

Prostitutsiooniteema on jätkuvalt Eestis meedia ja laia avalikkuse huviorbiidis. Eesti riik püüab küll jõudu mööda prostitutsiooni vahendamisele piiri panna, järjepanu on suletud bordelle Tartus ja Tallinnas. Siiski tundub, et seksiäri liigub Eestis ülesmäge, sest uusi tegijaid tuleb üha juurde. Alles hiljuti vapustas kogu Eestit lugu Tallinnas tegutsenud alaealiste bordellist. Kuigi Eestis on seksuaalteenuste vahendamine keelustatud, tegutsevad bordellid ja laiaulatuslik sutenööride võrgustik ilma igasuguste piiranguteta, reklaamides oma teenuseid pidevalt meedias, turismifirmade, hotellide jt. kaudu nii Eestis kui teistes riikides.

Prostitutsiooni kaasatud naiste olukorda on Eestis seni vähe uuritud. EQUAL-i projekti „Prostitutsiooni kaasatud naiste sh inimkaubanduse ohvrite integratsioon legaalsele tööturule“ raames viis Eesti Avatud Ühiskonna Instituut perioodil august-detsember 2005 läbi 408 prostitutsiooniga tegeleva naise küsitluse. Varasemate käsitlustega võrreldes on tegemist mahuka ja põhjaliku uurimusega, kus vaatluse all on paljud prostituutide elu ja elatise hankimisega seotud valdkonnad, alates lapsepõlvkodust, seksiärisse sattumise põhjustest, prostitutsiooni rasketest tagajärgedest füüsilisele ja vaimsele tervisele jne.

Eelnevalt on Eesti Avatud Ühiskonna Instituut korraldanud kaks küsitlust elanikkonna hoiakute kohta prostitutsiooni suhtes, aastatel 2003 ja 2005. Küsitlused näitavad, et elanikkond suhtub küllaltki tolerantselt prostitutsiooni, 63% meestest ja 46% naistest peavad bordelle vajalikeks. Bordellidesse koondunud prostitutsiooni võetakse kui paratamatut kaasnähtust turumajandusele, kus ostetakse-müüakse kõike, sealjuures üsna varjamatult ka intiimteenusid. Eesti üliliberaalne turumajandus on kindlasti üks tegur, mis on häälestanud inimeste suhtumist bordellindusse soosivaks. Praegu ei ole eesti inimestel selgeid hoiakuid prostitutsiooni suhtes ja uuringud näitavad, et prostitutsioonist ei saada aru kui naistevastasest vägivallast ja kui sotsiaalsest lõksust noortele naistele ja neiudele.

Jätkuvalt usuvad eesti inimesed müüti „prostitutsiooni vajalikkusest“ meestele. 54% eesti inimestest leiab, et „prostitutsioon aitab maandada meeste seksuaalseid pingeid ja stressi“. Meeste uskumus prostitutsiooni on mõistagi tugevam kui naistel. 63% meestest ja 46% naistest usub, et prostitutsioon aitab mehi paremini oma stressiga toime tulla.

Eestis valitsevate majanduslike ja sotsiaalsete tingimuste tõttu on tagatud uute prostituutide pidev juurdekasv. Prostitutsioonil ja naistega kaubitsemisel on Eestis soodne pinnas sotsiaalselt kõige haavatavamate naiste gruppide seas, kelleks on eelkõige madala haridustasemega; töötud; kodakondsuseta, sageli ka alaealised tüdrukud.

Eestis on erinevatel hinnangutel ca 3000 prostituuti, naist kes tegelevad oma keha müümisega. Seda on väikese riigi nagu Eesti jaoks väga palju. Eesti ületab prostituutide suhtarvult Euroopa keskmist taset ligi kaks korda, seejuures madala tasemega riike, nagu Rootsit, 7 korda, Soomet ja Norrat 3 korda. Aastal 2006 võib väita, et Eestist on saanud prostitutsiooni ja naistekaubanduse eksport- ja transiitriik.

Seksiäri kiire kasv kohustab Eesti riiki senisest tõhusamalt ohjeldama prostitutsiooni vahendamist. Ühelt poolt tuleks kaaluda Rootsi sarnase prostitutsioonipoliitika rakendamist, mis näeb ette seksiteenuse ostja karistamist. Teiselt poolt tuleb tõsiselt mõelda selle peale, kuidas aidata endistel prostituutidel tulla tagasi tavaellu ja integreeruda tööturule. Selleks, et Eesti jaoks sedavõrd olulist ja kulukat rehabiliteerimisprogrammi käivitada, on tähtis selgitada prostituutide olukorda ja analüüsida nende abivajadusi.

Käesoleva uurimuse eesmärgiks oli selgitada järgmist :

- Prostituudi portree: vanus, rahvus, kodakondsus, haridustase, perekonna seis, majanduslik olukord, jne.
- Kliendi portree: mehed, kes sagedamini ostavad seksiteenuseid: vanus, rahvus, perekonna seis jne.
- Prostituutide kontaktid erinevate kliendirühmadega nagu turistid, kaubalaevade meeskonnad, sportlased jt
- Prostitutsiooni ja lapsepõlves kogetud vägivalla omavahelised seosed
- Prostituutide tüpoloogia seksiaäris tegutsemise kogemuste alusel: eliit-, interneti- tänava jt prostituudid
- Prostitutsiooni kaasatud naiste kauplemine välisriikidesse
- Prostitutsiooniga tegelevate naiste tervislik seisund, narkomaanide ja HIV/AIDS-i haigete osakaal
- Prostituutide probleemid ja abivajadused
- Prostitutsiooni kaasatud naiste valmisolek lõpetada tegevus prostituudina, tulla legaalsele tööturule ja leida ametlik töökoht

Küsitlusest.

Prostitutsiooni kaasatute sihtrühma on keeruline küsitleda, sest tegemist on inimestega, kes tegutsevad avalikkuse eest varjatult. Teiste riikide kogemused, kus sarnaseid küsitlusi on korraldatud (USA, Saksamaa, Rootsi, Soome jt.) näitavad, et prostitutsiooni käsitlev sotsioloogiline uuring vajab spetsiaalset uurimisstrateegiat, intervjuerijate koolitamist jne.

Ületada tuleb mitmeid barjääre:

1. Intervjuerija vajab eelnevat spetsiaalset koolitust.
2. Vastajatel võib olla psühholoogiliselt raske ja piinlik rääkida oma tegevusest intiimteenindajana, vastajaid tuleb intervjuerimisprotsessi käigus samm-sammu haaval ja delikaatselt julgustada.

3. Vastajale tuleb garanteerida anonüümsus. Intervjuu peab toimuma kohas, kus pole pealtkuulajaid.
4. Vastajatele ja intervjuerijatele tuleb tagada võimalus psühholoogilise toetuse, konsultatsiooni vms. järele.

Rahvusvahelisele kogemusele uurimuse korraldamisel toetus ka Eesti Avatud Ühiskonna Instituut. Käesoleva uurimuse kontseptsiooni ja meetodika töötasid välja Iris Pettai ja Helve Kase. Küsitluse tehniliseks korraldajaks oli Eesti Avatud Ühiskonna Instituut. Valimi suurus on 408 prostitutsiooni kaasatud naist vanuses 15-45 a. Arvestades, et erinevate eksperthinnangute kohaselt on prostitutsiooni kaasatud naiste hulk Eestis ca 3 000, tähendab see, et küsitluses osales iga seitsmes prostituut.

Valimi moodustamisel eeldasime, et ca $\frac{3}{4}$ prostitutsiooniga tegelevatest naistest tegutseb Tallinnas ja Ida-Virumaal. Küsitlus viidi läbi Tallinnas, Ida-Virumaal, Lõuna-Eestis ja Lääne-Eestis.

Küsitletavatega kontakteerumine.

Valmistusime uurimuseks üle poole aasta, otsisime kontakte inimestega, kes seksiäri lähemalt tunnevad: vahendajad, bordellide omanikud, endised ja praegused prostituudid, aga ka politseinikud, psühholoogid ja sotsiaaltöötajad, kes prostituutidega kokku puutuvad. Prostitutsiooniga tegelevaid naisi leida polnud suur probleem, nad vastasid meelsasti ja avameelselt ca 2 tunni pikkusele intervjuule.

Prostitutsiooni kaasatud naistega kontakteerumisel kasutasime erinevaid kanaleid:

- Pöördumine bordellide omanike ja vahendajate poole, kes lubasid küsitlusi korraldada oma asutustes;
- Otsekontaktid tänava- ja maanteeprostituutidega;
- Prostitutsiooni kaasatud naiste leidmine varjupaikade, tugikeskuste, nõustamiskabinettide, narkomaanide keskuste kaudu;
- Interneti teel kontakteerumine;
- Ajalehtede, ajakirjade kuulutuste kaudu, kus prostitutsiooni kaasatud naised otsivad kliente;
- Küsitletavate otsimine hotellides, ööklubides, baarides, laevadel, raudteejaamades.

Meetod andmete kogumiseks.

Küsitlusmeetodina kasutati nii silmast silma intervjuud kui isetäidetavat ankeeti. Eeldasime, et kõikidel vastajatel ei ole soovi oma elu ja tegevuse kohta anda silmast silma intervjuud. Samas on nad valmis vastama kirjalikult, teades, et ankeet on anonüümne. Intervjuu toimumiskoht lepiti kokku iga intervjueritavaga eraldi, lähtuvalt intervjueritava soovist.

Intervjuerijate ettevalmistus uurimuse läbiviimiseks

Eesti Avatud Ühiskonna Instituut korraldas viis spetsiaalset intervjuerijate koolitust. Koolituses osalesid kõik intervjuerijad, kelledeks olid psühholoogid, sotsiaaltöötajad, Tartu Ülikooli psühholoogia- ja arstiteaduskonna üliõpilased, Tallinna Ülikooli sotsiaaltöö üliõpilased, Eluliini vabatahtlikud, politseitöötajad (Põhja Politseiprefektuur), aga samuti ka endised prostituudid.

1. Prostitutsiooni kaasatud naiste üldiseloomustus

TABEL 1.

	%-s		%-s
Vanus:		Haridus:	
- kuni 18 aastat	7	- alg- või põhiharidus	50
- 19 - 21 aastat	26	- kutseharidus	10
- 22 - 25 aastat	31	- keskharidus	26
- 26 - 30 aastat	21	- keskeriharidus	10
- 31 - 35 aastat	9	- kõrgem haridus	4
- 36 - 40 aastat	3		
- üle 40 aasta	3		
Perekonnaseis:		Laste arv:	
- üksik	44	- ei oma lapsi	64
- abielus	11	- 1 laps	26
- vabaabielus	18	- 2 last	9
- kindel partner	18	- 3 ja rohkem last	1
- lahutatud	6		
- lesk	1		
Pere koosseis:		Isiklik netosissetulek ühe kuu jooksul:	
- üksik	31	- Kuni 5 000 EEK	29
- täiskasvanu + 1 -2 last*	12	- 5 001 – 7 000	16
- 2 täiskasvanut	17	- 7 001 – 9 000	8
- 2 täiskasvanut + 1 - 3 last*	22	- 9 001 – 11 000	9
- 3 - 4 täiskasvanut	9	- 11 001 – 15 000	12
- muu variant	8	- üle 15 000	14
		- vastamata	12
* kuni 18 aastast			
Kodakondsus:		Rahvus:	
- Eesti kodanik	57	- eestlane	31
- kodakondsuseta	31	- venelane	59
- Venemaa kodanik	9	- muu rahvus	10
- muu riigi kodanik	3		
Praegune staatus*:		Elukoht:	
- naine, kellel on kindel sponsor (sponsorid)	33	- Tallinn	41
- omab legaalset (ametlikku) töökohta	23	- Kohtla-Järve	20
- õpilane	19	- Narva	11
- koduperenaine	17	- Tartu, Pärnu	9
- töötu	21	- teised maakonnalinnad	10
- tööotsija	16	- teised linnad (alevid)	4
- muu variant	18	- maa-asulad (alevikud)+külad	6
* kuna iga vastaja võis anda mitu vastust, võib protsentide summa olla 100-st suurem			

Eesti keele oskus: - hea - keskmine - vähesel määral - üldse ei oska	44 33 16 7	Intiimteenuste osutamine välisriikides: - on töötanud - ei ole töötanud	74 26
Tegelenud intiimteenuste osutamisega: - 1 aasta - 2 aastat - 3 aastat - 4 - 5 aastat - 6 -10 aastat - Üle 10 aasta	22 23 15 19 14 7	Alustas intiimteenuste osutamist: - kuni 15 aastaselt - 16 - 18 aastat - 19 - 21 aastat - 21 - 23 aastat - 24 - 25 aastat - 26 - 30 aastat - üle 30 aasta vanuselt	6 48 23 9 7 4 3
Koht, kus on viimasel perioodil tegutsenud: - oma kodus - eskortteenindus - eliitbordell - tavaline maja - hotell (külalistemaja) - korterbordell (kohapeal ja väljakutsega teenindamine) - striptiisibaar, ööklubi - maanteed, tänav, park - saun, massaažisalong - kliendi juures - reisilaev - raudteejaam	26 13 15 21 16 16 16 15 15 5 4 2	Klientide hankimise peamine viis: - vahendaja (bordelli) kaudu - interneti teel - ööklubides, striptiisibaarides - baarides, restoranides - ajalehtede kaudu - maanteedel - tänavatel - muu variant	37 23 18 17 10 10 7

Allikas: Prostitutsiooni kaasatud naiste uuring. Eesti Avatud Ühiskonna Instituut. 2005

Prostitutsiooni kaasatud on noored naised

85% on kuni 30-aastased. Vanemaid kui 35-aastat on vaid 6%. Oma keha müümisega alustatakse varakult, pooled kuni 18-aastaselt, $\frac{3}{4}$ kuni 21-aastaselt. Kaua selles valdkonnas töötada ei suudeta, keskmiselt peetakse vastu 4 - 5 aastat. 6 aastat ja kauem on töötanud iga viies naine.

70% on mitte-eestlased,

kelledest $\frac{2}{3}$ ei oma Eesti kodakondsust. Eestlasi on vaid 30%. $\frac{3}{4}$ elab Tallinnas või Ida-Virumaal. Iga kümnes Tartus või Pärnus. Iga viies elab väiksemates linnades ja maal.

Madal haridustase,

$\frac{2}{3}$ -l on vaid alg- või põhiharidus. Iga neljas on lõpetanud keskkooli. Elukutset omab vaid iga neljas, kes on lõpetanud kas kutse- või keskeriharidust andva kooli.

Pooled prostitutsiooniga tegelevad naised elavad samal ajal pereelu.

47% on (vaba)abielus või omavad kindlat partnerit, 53% on üksikud. Igal kolmandal on lapsed. Põhiliselt omatakse ühte last.

Klientide hankimine.

Peamine kanal klientide hankimisel on vahendaja või bordell (37%). Iga kolmas otsib kliente ööklubidest, baaridest, restoranidest. Iga neljas interneti teel. Ajalehtede, ajakirjade abi kasutab iga kümnes.

Tööalane staatus.

Prostituutidel on keeruline oma staatust määratleda. Vaid igal neljandal neist on ametlik (legaalne töökoht). Igal kolmandal on kindel sponsor (sponsoriid). Iga viies õpib (õpilane), iga kuues on koduperenaine. 37% liigitab end töötute või töötajate hulka.

Sissetulekud.

Prostituudid võib sissetulekute poolest jagada kolme rühma. Madalate sissetulekute rühm (29%), kes teenib kuni 5000 EEK kuus. Keskmiste tulude rühm (24%), kes teenivad 5 000 – 9 000 EEK kuus. Kõrgete tulude rühm (33%), kes teenivad kuus 9 000 – 15 000 EEK ja rohkemgi.

Prostituutide klassid.

Sõltuvalt töötingimustest ja teenimisvõimalustest võib prostituudid jaotada viide klassi:

- A.** Eliitklassi prostituudid - 25%, töötavad valdavalt eliitbordellides ja eskortteeninduses.
- B.** Kõrgemasse klassi kuuluvad prostituudid – 24%, töötavad valdavalt tavalistes majades, aga ka hotellides, striptiisi- ja ööklubides.
- C.** Keskmisesse klassi kuuluvad prostituudid – 35%, töötavad valdavalt korterbordellides, saunades ja massaažisalongides, ning oma kodus.
- D.** Madalamasse klassi kuuluvad prostituudid – 16%, töötavad valdavalt tänaval, parkides, maanteedel, raudteejaamades

2. Lapsepõlv ja kogetud vägivald

TABEL 2

Küsimus: Kellega koos Te enamuse lapsepõlve ajast kasvasite?

	%-s
Täisperes koos isa ja emaga	51
Kasvatas ema üksi	14
Kasuvanemaga peres	11
Vanavanemate või sugulaste peres	9
Lastekodus	8
Kasvatas isa üksi	2

Allikas: Prostitutsiooni kaasatud naiste uuring. Eesti Avatud Ühiskonna Instituut. 2005

Vaid igal teisel naisel, kes tegeles prostitutsiooniga, oli võimalus üles kasvada täisperes koos isa ja emaga. Igat neljandat kasvatas ema/isa üksi või vanavanemad. Igal kümnnendal oli kasuvanem. 8% olid enamuse lapsepõlveajast lastekodus.

TABEL 3.
Lapsepõlves kogetud vägivald¹

Kodus	%s		Väljaspool kodu
Psühholoogiline vägivald	49	65	Psühholoogiline vägivald
Füüsiline vägivald	29	34	Füüsiline vägivald
Seksuaalne vägivald	5	15	Seksuaalne vägivald

Allikas: Prostitutsiooni kaasatud naiste uuring. Eesti Avatud Ühiskonna Instituut. 2005

Vägivald on üsnagi paratamatu nähtus prostituudi elus, millega paljud neist puutuvad kokku juba lapsepõlves. 2/3 on lapsena kogenud psühholoogilist, iga kolmas füüsilist ja 15% seksuaalset vägivalda. Väljaspool kodu kogetud vägivald on olnud suurem kui koduvägivald. Vaid igal kolmandal vastajal on olnud vägivallatu lapsepõlv.

TABEL 4.
Küsimus: Kes kõige enam lapsepõlves Teie vastu vägivalda kasutas?

	%s
Koolikaaslased, tuttavad poisid	26
Isa	23
Ema	19
Õpetaja	15
Kasuisa	7
Vend	5

Allikas: Prostitutsiooni kaasatud naiste uuring. Eesti Avatud Ühiskonna Instituut. 2005

Kõige vägivaldsemad on vastajate suhtes olnud koolikaaslased ja tuttavad poisid, aga ka isa ja ema. Isad on olnud vägivaldsemad kui emad. 15% on pidanud kannatama ka õpetajate vägivalla tõttu.

¹ Erinevaid vägivalla liike palusime vastajal mõista järgmiselt :

- **Vaimne vägivald:** Teid on rängalt solvatud, alavääristatud, mõnitatud, ähvardatud või põhjustatud muid hingelisi kannatusi
- **Füüsiline vägivald:** Teid on löödud, pekstud või tekitatud muul viisil füüsilist valu
- **Seksuaalne vägivald:** Teid on vastu teie tahtmist sunnitud astuma seksuaalvahekorda või üritatud seksuaalvahekorda

3. Seksuaalelu algus

TABEL 5.

Küsimus: Kui vanalt oli Teie esimene seksuaalvahekord?

	%-s
Noorem kui 15 aastat	39
16-18 aastat	54
19-21 aastat	7
22 aastat ja vanem	-
KOKKU:	100

Allikas: Prostitutsiooni kaasatud naiste uuring. Eesti Avatud Ühiskonna Instituut. 2005

Prostitutsiooni kaasatud naised iseloomustab varane seksuaalelu algus. Ligi 40% on olnud esimest korda seksuaalvahekorras veel enne 15 aastaseks saamist. 18 aastasel on seksuaalelu alustanud juba 93% naistest.

TABEL 6.

Küsimus: Kas olete oma elus kogenud seksuaalvahekorda, mis on Teile vastu Teie tahtmist peale surutud (vägistamine)?

	%-s
Jah, üks kord	26
Jah, korduvalt	16
Ei	35
Ei oska öelda	23
KOKKU:	100

Allikas: Prostitutsiooni kaasatud naiste uuring. Eesti Avatud Ühiskonna Instituut. 2005

Iga neljas prostituudina tegutsev naine on oma elus üle elanud ühe vägistamise, 16% on korduvalt vägistatud. Naisi, kes oma sõnul ei ole kordagi elus vägistamist kogenud, on ainult kolmandik. Seks ja vägivald on prostitutsiooni kaasatud naiste jaoks tabuteemad. Iga neljas naine ei oska või ei soovi vägistamist meenutada/määratleda.

TABEL 7.

Küsimus: Kui vana Te olite kui Teid esimest korda vastu tahtmist seksuaalvahekorda sunniti?

	Kogenud sundvahekorda, %-s
Kuni 12 aasta vanuselt	8
13-14 aasta vanuselt	34
15-16 aasta vanuselt	24
17-18 aasta vanuselt	18
19-21 aasta vanuselt	11
Hilisemas vanuses	5
KOKKU:	100

Allikas: Prostitutsiooni kaasatud naiste uuring. Eesti Avatud Ühiskonna Instituut. 2005

55% naistest vastasid, et neid on sunnitud vastu tahtmist seksuaalvahekorda (vägistatud). 2/3 neist on kogenud sundvahekorda kuni 16 aasta vanuselt. Kõige rohkem vägistamisi on toime pandud 12-14 aastaste tütarlaste suhtes. Iga kolmas on vägistamise üle elanud just selles vanuse vahemikus.

TABEL 8.

Küsimus: Kui Teile on vastu tahtmist seksuaalvahekorda peale surutud, siis kelle poolt?

	%-s
Tuttav (naaber jt)	25
Tundmatu, võõras	20
Poiss-sõber	14
Kasuisa / ema austaja	9
Sugulane (onu, vanaisa, vend jt)	7
Abikaasa / partner	7
Õpetaja / kasvataja	5
Isa	4
Grupiviisiline vägistamine	4

Allikas: Prostitutsiooni kaasatud naiste uuring. Eesti Avatud Ühiskonna Instituut. 2005

Uuringus leiab kinnitust üldtunnustatud fakt, et enamus vägistamisi panevad toime naistele tuttavad mehed. Igat viiendat naist sundis vahekorda poiss-sõber või abikaasa/partner. Igat kümnendat naist on vägistanud kasuisa või ema austaja. Igat viiendat on vägistanud tundmatu, võõras mees.

4. Prostituudiks saamise mehhanismid

Eestis on üsnagi levinud arusaam, et prostitutsiooni puhul on tegemist vabatahtliku tegevusega just nii omale elatist teenida. Uurimus võimaldab avada tagamaid, kuidas prostituudiks hakatakse ja selgitada, kuivõrd on tegemist vabatahtliku valikuga, või tegutsevad prostituudid sunni ja ähvarduste surve all.

Otsest sündi prostituutide värbamisel esineb, aga suhteliselt harva. Küll aga on mitmeid kaudseid tegureid, mis noori tüdrukuid prostitutsiooni lükkavad. Tavapäraselt on nendeks: poolelijäänud haridus, elukutse puudumine, suutmatuse end tööturul müüa, vägivald lapsepõlves, varane seksuaalelu ja vägistamised, sõltuvus alkoholist ja narkootikumidest jms. Tüdrukud, kes ei leia omale kohta normaalses tööelus ja kellede isiksus on vägivalda tagajärjel hävitatud, on kergelt seksiärisse värvatavad.

Samas mitte kõikidest tüdrukutest, kellel on sarnane karm minevik, ei saa prostituute. Seksiärisse satub vähesel määral ka neid naisi, kes on üles kasvanud normaalsetes tingimustes ja kellede lapsepõlves puudus vägivald.

Raha ja võimalus töötada välismaal on olulised motiivid seksiaärisse sisenemisel. Keskmiselt teenivad prostitutsiooniga tegelevad naised ca 11 000 EEK kuus, mida on napi hariduse ja kindla elukutseta noorel naisel legaalsel tööturul üsnagi võimatu saavutada.

Ühine joon enamikule prostituutidest on nende riskilembelisus ja see, et nad otsivad võimalust saavutada läbi seksiaäri rohkem materiaalseid hüvesid, kui võimaldavad nende haridustase ja tööalane ettevalmistus. Sageli on tegemist naiivsete ja romantiliselt meelestatud noorte inimestega, kes ei suuda oma vähese sotsiaalse kogemuse tõttu ette näha, mida seksiaäri endast tegelikult kujutab ja kuivõrd raske on sellest välja tulla.

Seksiärisse sisenemisel on paljuski määrav sõbranna aga ka intiimpartneri pooldav suhtumine.

TABEL 9.

Küsimus: Kas pidasite kellegagi eelnevalt nõu enne kui alustasite sponsorite otsimist/intiimteenuste pakkumist?

	%-s
Sõbranna	40
Poiss-sõber	10
Abikaasa/partner	8
Vanem(ad), õde/vend	2
Keegi teine	3
Ei pidanud kellegagi nõu	32

Allikas: Prostitutsiooni kaasatud naiste uuring. Eesti Avatud Ühiskonna Instituut. 2005

2/3 tüdrukutest on enne intiimteenuste pakkumisega alustamist mõne lähedase inimesega nõu pidanud. Kõige sagedamini küsitakse sõbranna arvamust, – 40% juhtudest. Järgmine inimene, kellega selle tegevuse üle arutatakse, on poiss-sõber või abikaasa/partner. Pea iga viies naine on konsulteerinud oma lähedase meesterahvaga.

Sõbranna ja lähedane mees on peamised inimesed, kelle suhtumine on määrav, kui naisest saab prostituut. Vanemate, aga ka õdede-vendade arvamust reeglina ei küsita. Iga kolmas naine alustab prostituudina tegutsemist selle üle eelnevalt kellegagi nõu pidamata.

Tabel 10.

Küsimus: Kuidas suhtuvad sellesse, et tegelete sponsorite otsimise/intiimteenuste pakkumisega, Teie elukaaslane ja teised Teile lähedased inimesed?

	Ei tea sellest midagi	Suhtub pooldavalt	Suhtub eitavalt	Mul ei ole sellist
Parim sõbranna	15	47	7	8
Poiss-sõber	25	13	6	28
Abikaasa/partner	23	11	2	46
Ema	59	5	7	10
Õde/vend	48	4	5	19
Isa	53	1	2	24
Laps	30	1	1	50

%-s

Allikas: Prostitutsiooni kaasatud naiste uuring. Eesti Avatud Ühiskonna Instituut. 2005

Mõistvat suhtumist oma tegevusse on naistel oma lähiringkonnast raske leida. Pooled saavad loota oma sõbranna, iga neljas poiss-sõbra või abikaasa/partneri mõistvale suhtumisele Lähisugulaste poolset toetust omab vaid kuni 5% vastajatest. Ema/isa või õde/vend ei oska tihtipeale isegi aimata, millega nende tütar või õde tegeleb.

Võib järeldada, et paljud prostitutsiooniga tegelevad naised elavad üsnagi suures isoleerituses ja üksinduses. Seda näitab ka vastus küsimusele: „Kas Teil on mõni väga lähedane sõber või inimene, keda saate täielikult usaldada?“ Jaatavalt vastas vaid 52% naistest.

5. Prostitutsioon ja seksuaalsus

Prostituutide suhtes on käibel müüt, mille kohaselt osutavad seksiteenuseid peamiselt üliseksuaalsed ja kõrgendatud seksuaalvajadustega naised. Küsisime uurimuses, millised omadused peavad olema naisel, kes hakkab tegelema intiimteenuste pakkumisega?

Esikohal on vastajate hinnangul suutlikkus toime tulla raskete (vägivaldsete) klientidega. Vägivald kuulub ühe paratamatu osana prostituudi elu juurde (vt. osa 9). Vägivaldsete klientidega hakkama saamine on väga oluline oskus, sellest sõltub, kas ja kui kaua üldse suudetakse seksiäris vastu pidada.

TABEL 11.

Küsimus: Millised eeldused/omadused peavad olema naisel, kes hakkab tegelema sponsorite otsimise/intiimteenuste pakkumisega?

%-s

	Jah, see on oluline	Ei, see pole tähtis
Suutlikkus toime tulla raskete (vägivaldsete) klientidega	35	23
Oskus teeselda kirge	33	23
Suutlikkus rahuldada igasuguseid seksuaalvajadusi	32	27
Seksuaaltehnikate valdamine	30	31
Ei tohi kiinduda klienti	25	29
Kõrgendatud seksuaalvajadused	14	44

Allikas: Prostitutsiooni kaasatud naiste uuring. Eesti Avatud Ühiskonna Instituut. 2005

Üliseksuaalsus ja kõrgendatud seksuaalvajadused on tüdrukute endi hinnangul üks ebaolulisi eeldusi intiimteenuste osutamisel, pigem on tähtis näitlejameisterlikkus - oskus teeselda kirge. Intiimteenuste osutamisega hakkama saamisel saab määravaks oskus toime tulla igasuguste klientidega (ka vägivaldsetega) ja nende (ka väärastunud) seksuaalvajadustega.

6. Tasulist seksi pakkuvate naiste enesehinnangud

Kuna intiimteenuste osutamine ja selle eest tasu võtmine ei ole Eestis legaalne tegevus või töö, siis kasutavad selles valdkonnas tegutsevad naised erinevaid väljendusviise oma staatuse iseloomustamiseks.

Küsitluse läbiviimisel andsime vastajatele ette skaala, kus intiimteenuseid pakkuv naine sai valida, kuidas ennast määratleda ja oma tegevust iseloomustada. Prostitutsiooni kaasatud naiste küsitlemine on äärmiselt sensitiivne valdkond, seetõttu valisime vatusvariantideks võimalikult pehmeid ja neutraalseid sõnastusi, et vastajaid mitte traumeerida.

Kõige enam on eestlaste ja mitte-eestlaste seas vastajaid, kes tunnistavad, et intiimteenuste pakkumine tähendab neile **lisaraha** teenimise võimalust.

Veerand kõikidest vastajatest julgeb välja öelda, et intiimteenuste pakkumine on neile või nende perele **peamine või ainus sissetuleku allikas**.

Kolmas grupp intiimteenuseid pakkuvatest naistest ei taha ennast otseselt siduda seksimüügiga, vaid soovib mõelda oma tegevusest kui **sponsoritega suhtlemisest**.

Neljas grupp naisi aga keeldus tunnistamast oma seotust seksimüügiga ja eelistas vastata, et nad on intiimteenuste pakkumise lõpetanud või ei ole sellega üldse tegeleenud.

TABEL 12.

Küsimus: Üks võimalusi naise jaoks olukorras, kus tal pole võimalik leida (tasuvamat) tööd, on otsida omale rikkaid sponsoreid või pakkuda tasulist seksi ehk intiimteenuseid. Kas Teil on tulnud kunagi oma elu jooksul raha eest intiimvahekorras olla?

	%-s		
	Naiste keskmine hinnang	Eesti naiste hinnang	Mitte-eesti naiste hinnang
Jah, olen teeninud/teenin praegu endale tasuliste intiimteenuste pakkumisega (lisa)raha	36	38	36
Jah, intiimteenuste pakkumine on praegu minu (pere) põhiline (ainus) sissetulekuallikas	26	23	27
Mul on küll palju sponsoreid , kuid intiimteenuste pakkumisega ma ei tegele	22	25	21
Olen praeguseks intiimteenuste pakkumise lõpetanud	10	12	9
Ei ole kunagi otsinud endale sponsoreid ega tegeleenud ka intiimteenuste pakkumisega	6	2	7
KOKKU:	100	100	100

Allikas: Prostitutsiooni kaasatud naiste uuring. Eesti Avatud Ühiskonna Instituut. 2005

Eestlaste ja mitte-eestlaste hinnangutes olulisi erinevusi ei olnud. Mida nooremad olid vastajad, seda enam määratlesid nad ennast nn. „sponsorite väljavalitutena“ ja seda vähem tunnistasid, et intiimteenuste pakkumine on nende jaoks peamiseks sissetuleku allikaks. Kuni 18 aastastest naistest valis 41% vastusevariandi „mul on sponsoreid“ ja 15% tunnistas, et intiimteenuste pakkumine tähendab neile peamist sissetulekut. 18 - 21 aastaste naiste hinnangud jaotusid 34% ja 23%, 22 - 25 aastaste hinnangud 15% ja 28% ning 26-30 aastaste naiste puhul 16% ja 33%.

Analüüsidest seoseid tasulist seksi pakkuvate naiste enesehinnangute ja naiste ametliku töökoha vahel selgub, et vastamise hetkel oli ametlik töökoht 25% naistest, kes määratlesid ennast kui „sponsorite väljavalituid“. Ülejäänud 75% sellise enesehinnanguga naistest ametlikku töökohta ei omanud. Naistest, kes väitsid et nad teenivad intiimteenustega lisa, oli ametlik töökoht samuti 25%-l. Järelikult 75%-le naistest on intiimteenuste osutamine siiski praktiliselt ainus sissetulek. Naised, kes väitsid vastamisel, et intiimteenused

on nende põhiline sissetuleku allikas, omasid vastamise hetkel ametlikku töökohta vaid 2%.

TABEL 13.

Küsimus: Intiimteenuseid osutavate naiste hinnangud oma isikuomadustele

Vastajate hinnangud oma välimusele ja võimekusele	Intiimteenustega tegelemise iseloomustus (vastajate enesehinnang)		
	Sponsoritega naised	Lisarahateenijad	Põhisissetuleku allikas
Hinnang oma välimusele			
- väga rahul	37	27	22
- üldiselt rahul	54	53	47
- ei ole rahul	8	18	29
- raske öelda	1	2	2
Hinnang oma suhtemisoskusele			
- väga rahul	48	31	25
- üldiselt rahul	43	58	53
- ei ole rahul	8	10	18
- raske öelda	1	1	4
Hinnang oma tarkusele			
- väga rahul	45	16	13
- üldiselt rahul	38	60	52
- ei ole rahul	16	19	25
- raske öelda	1	5	10
Hinnang oma edukusele, läbilöögivõimele			
- väga rahul	33	12	15
- üldiselt rahul	47	47	37
- ei ole rahul	18	33	32
- raske öelda	2	8	16

Allikas: Prostitutsiooni kaasatud naiste uuring. Eesti Avatud Ühiskonna Instituut. 2005

Uuringust nähtub selge tendents, naised kes seostavad ennast sponsoritega, hindavad oma isikuomadusi teiste vastajatega võrreldes tunduvalt kõrgemalt. Kõige paremini näitab tendentsi see, milline osa naistest valib oma isikuomaduste hindamiseks vastusevariandi „väga rahul“. See puudutab nii hinnanguid oma välimusele, kui ka vaimsetele võimetele ja üldisele edukusele.

Teiste vastajatega võrreldes on kõige madalama enesehinnanguga naised, kes tunnistavad, et intiimteenuste osutamine on neile peamiseks sissetuleku allikaks, mis toidab neid ennast või nende peret.

Erinevaid enesehinnanguid võrreldes selgub, et kõige tugevamaks küljeks peavad kõik intiimteenuste osutamise tegelevad naised oma suhtlemisuskust. Kõige kriitilisemalt hindavad naised aga oma edukust ja läbilöögivõimet. Seega intiimteenuste pakkujad ei pea seksimüüki ka ise kõrge prestiižiga tegevuseks, mis tähendaks edukust sellisel kujul, nagu inimesed edukusest üldjuhul aru saavad.

Siiski on prostituutide enesehinnangud kõrged. Kolm neljandikku või enam vastajatest hindavad oma erinevaid isikuomadusi kõrgelt (on „väga rahul“ või „üldiselt rahul“). Kõrge enesehinnang ja kõrged ootused materiaalsete sissetulekute osas teevad kindlasti keeruliseks prostituutide valikud tulemaks legaalsele tööturule. Samas võivad prostituutide kõrged enesehinnangud osutada ka kaitsemehhanismile, või osutada omamoodi eluvaleks, et mitte tunnustada endale pöördumatut allakäigu rada, millel enamik prostituute kulgeb.

See, kuidas naised oma tegevust ja positsiooni intiimteenuste osutamisel määratlevad, on seotud prostituutide hinnangutega oma tegevuse ohtlikkusele.

TABEL 14.

Küsimus: Mõeldes ohtudele, kas Teie tegevus sponsorite otsimisel või intiimteenuste osutajana on...

%-s

Vastajate hinnangud oma tegevuse ohtlikkusele	Intiimteenustega tegelemise iseloomustus (vastajate enesehinnang)		
	Sponsoritega naised	Lisaraha teenijad	Põhisiisetuleku allikas
Kõrge riskitasemega (väga ohtlik tervisele)	22	31	41
Keskmise riskitasemega (mõningane oht tervisele)	35	57	40
Madala riskitasemega (ei ole tervisele ohtlik)	43	12	19
KOKKU:	100	100	100

Allikas: Prostitutsiooni kaasatud naiste uuring. Eesti Avatud Ühiskonna Instituut. 2005

79% vastajatest hindab intiimteenuste osutamist riskantseks ja tervisele ohtlikuks. Tabelist nähtub selge tendents, naised, kelle jaoks prostitutsiooniga tegelemine on peamine sissetulekuallikas, peavad oma tegevust tunduvalt ohtlikumaks kui naised, kellele nende tegevus on nn. sponsoritele pühendumine või lisaraha teenimine.

7. Hinnangud klientuurile

Uurimuses olid ka küsimused klientide vanuse, perekonnaseisu ja rahvuse kohta. Küsitlusmetoodika oli üles ehitatud selliselt, et iga vastaja hindas, millise vanuse, perekonnaseisu ja rahvusega klienti ta kõige sagedamini teenindab.

Näide kliendi vanuse selgitamise kohta: Millises vanuses meestega on Teil tulnud kõige sagedamini vahekorras olla? Valige palun üks vastusevariant, mis iseloomustab Teie kliente kõige rohkem.

Kliendi vanus

1. Kuni 20 aastased
2. 21-25 aastased
3. 26-30 aastased
4. 31-40 aastased
5. 41-50 aastased
6. Vanemad kui 50 aastased

Küsitletud võisid valida vaid ühe vastusevariandi, nende jaoks kõige tüüpilisema kliendirühma.

Kuidas vastajad teadsid, kellega on tegemist?

- Küsitluse andmetel omab 75% prostituutidest püsikliente, kellele nad osutavad intiimteenuseid. Keskmiselt on ühel prostituudil 5 püsiklienti.
- Enamus klientidest avab prostituutidele oma eraelu paljud tahud. Prostituudid on sageli ka usaldusisikud, kelledele mehed julgevad rääkida väga palju oma kodusest elust ja suhetest naise/elukaaslasega. Intervjueerijate hinnangul teavad prostituudid oma klientuurist üsnagi palju. Lisaks sellele vahetavad prostituudid omavahel infot klientuuri kohta, et näiteks vältida kokkupuudet vägivaldse või sadistliku mehega.

Tüüpiline klient on keskealine abielus eesti mees.

TABEL 15.

Vanus.

	%-s
Kuni 20 aastased	2
21-25 aastased	11
26-30 aastased	16
31-40 aastased	42
41-50 aastased	26
Vanemad kui 50 aastased	3
KOKKU:	100

Allikas: Prostitutsiooni kaasatud naiste uuring. Eesti Avatud Ühiskonna Instituut. 2005

95% klientidest on nooremad või keskealised mehed, vanuses 21 - 50 aastat. Kõige rohkem on kliente 31 - 50 aastaste meeste seas, kes moodustavad 69% kogu klientuurist.

Prostituutide hinnangud klientuuri vanuse kohta on küllaltki sarnased Eesti elanikkonna seas 2005 aastal korraldatud uurimuse tulemustega, kust selgus, et 20 - 49 aastased mehed moodustavad $\frac{3}{4}$ seksiosstjatest Eestis.²

TABEL 16.
Perekonnaseis.

	%-s
Abielus	65
Vabaabielus	13
Üksik	15
Kindel partner, kuid ei ela koos	4
Lahutatud	3
KOKKU:	100

Allikas: Prostitutsiooni kaasatud naiste uuring. Eesti Avatud Ühiskonna Instituut. 2005

$\frac{3}{4}$ klientidest on abielus või vabaabielus, mis lükkab ümber arvamuse, et prostituutide juures käivad rohkem üksikud mehed, kellel on raskusi suhete sõlmimisel vastassugupoolega. Üksikute või lahutatud meeste osakaal klientuurist on 18%.

Ka klientuuri perekonnaseisu kohta on vastajate hinnangud üsnagi lähedased Eesti elanikkonna seas 2005 aastal korraldatud uurimuse tulemustega, kust selgus, et 68% seksiosstjatest on abielus või vabaabielus olevad mehed.³

TABEL 17.
Rahvus.

	%-s
Eestlane	45
Venelane	19
Soomlane	23
Rootslane	2
Mõni muu rahvus	11
KOKKU:	100

Allikas: Prostitutsiooni kaasatud naiste uuring. Eesti Avatud Ühiskonna Instituut. 2005

² Eesti Avatud Ühiskonna Instituudi uurimus elanikkonna hoiakute kohta prostitutsiooni suhtes, 2005

³ Sama uurimus

Ligi pooled seksiootjad on eesti mehed, iga viies on vene mees. Kokku on kohalike meeste osakaal kaks kolmandikku klientuurist. Iga kolmas klient on seksturist. Teistest riikidest tulnud seksiootjate seas on soomlaste osakaal suurim. Soome mehed moodustavad neljandiku klientide koguarvust.

Ka klientuuri rahvuse kohta on küsitlute hinnangud sarnased elanikkonna seas korraldatud uurimuse tulemustega, kust selgus, et seksiootjate struktuur vastab Eesti rahvuslikule koosseisule. 2/3 moodustavad eesti mehed ja kolmandiku mitte-eesti mehed. 4

Prostituutide küsitluse andmetel moodustavad kohalikud mehed klientuuri hulgast 64% (45% eestlased ja 19% venelased). Arvutades edasi eestlaste osakaalu, on selleks 70%, mis on ligilähedane elanikkonna uurimuse tulemustega.

TABEL 18.

Küsimus: Milline on kõige sagedasema kliendi joobeaste?

	%-s
Väga purjus	10
Veidi joobnud	46
Kaine	23
Raske öelda	21
KOKKU:	100

Allikas: Prostitutsiooni kaasatud naiste uuring. Eesti Avatud Ühiskonna Instituut. 2005

Purjus mees on üsnagi tüüpiline seksiootja. Naiste hinnangul on üle poole seksiootjatest purjus. Kaine on vaid iga neljas klient .

TABEL 19.

Küsimus: Kas Teie asutusel, kus Te intiimteenuseid osutate, või Teil endal, on tulnud teenindada mõnd alljärgnevat kliendirühma organiseeritud grupina?

Vastused skaalapunktile „Jah, pidevalt“, %-s

Välituristid (meeste turismigrupp – ärimehed, „poissmehed“ jt)	21
Kaubalaevade meeskonnad	16
Eesti ärimehed	15
Bordelliomanik (sutenöör) koos sõpradega, nn „subbotnik“, mille käigus pidite kõiki tasuta teenindama	8
Eesti sportlased	5
Välisriikide sportlased	5
Välituristid, invaliidid	4

Allikas: Prostitutsiooni kaasatud naiste uuring. Eesti Avatud Ühiskonna Instituut. 2005

⁴ Sama uurimus

Uurimus näitab, et paljud seksiootjad harrastavad ka organiseeritud korras (suuremate rühmadena) bordellide külastusi. Kõige sagedamini korraldatakse bordellide „ühiskülastusi“ välituristidele, kelledeks on spetsiaalsed meeste turismigrupid, nagu näiteks „briti poissmehed“, aga ka ärimed, kelledele ärikohtumiste kõrval organiseeritakse ka seksiteenuseid. Organiseeritult, st seltskonniti või ka firmade kaupa, ostavad intiimteenused eesti ärimed, aga ka kaubalaevade meeskonnad.

Ka bordelliomanikud/vahendajad ise korraldavad organiseeritud „ühiskülastusi“ ehk nn „subbotnikuid“, millede käigus pakuvad oma asutuse teenuseid sõpradele, „kolleegidele“ või „äripartneritele“.

Harvemini ostavad seksiteenuseid organiseeritud vormis eesti ja välisriikide sportlased, kelle jaoks pärast võistluste või treeningute lõppu organiseeritakse tüdrukuid või bordelli ühiskülastusi. Ka sellisele spetsiifilisele välituristidest seksiootjate rühmale, nagu invaliidid, organiseeritakse bordelli ühiskülastusi.

8. Prostitutsiooni kaasatud naiste kaubitsemine teistesse riikidesse

TABEL 20.

Küsimus: Millises riigis olete pakkunud tasulisi intiimteenuseid?

	%-s
Soome	26
Saksamaa	8
Rootsi	7
Norra	7
Holland	6
Venemaa	6
Läti	5
Inglismaa	5
Itaalia	4
Iirimaa	4
Leedu	4
Hispaania	3
Prantsusmaa	2
USA	1
Jaapan	1

Allikas: Prostitutsiooni kaasatud naiste uuring. Eesti Avatud Ühiskonna Instituut. 2005

Välisriigid, kus Eestist pärit prostituudid intiimteenuseid pakuvad, võib tinglikult jagada kolme gruppi:

Esimese grupi ainuke esindaja on Soome, mis oma osakaaluga ületab enam kui kolm korda järgmise grupi populaarsema sihtkoha, ehk Saksamaa. Soomes on intiimteenuseid käinud osutamas iga neljas Eestis prostitutsiooni kaasatud naine.

Teise gruppi paigutasime riigid, kus on käinud vähemalt 5% eesti tüdrukutest. Seda gruppi juhib Saksamaa, seal on teenimas käinud 8% kõigist tüdrukutest. Järgnevad Rootsi ja Norra (7%). Hollandis ja üllatusena ka Venemaal on käinud intiimteenuseid müümas 6% tüdrukutest. Võib oletada, et Venemaa puhul on tegemist Ida-Virumaalt pärit tüdrukutega, kelle sihtkohaks on olnud Peterburg. 5% naistest on tegutsenud Inglismaal, aga ka meie lähinaabrite lätlaste juures.

Kolmanda grupi moodustavad riigid, milliste osatähtsus seksiteenuste osutamise sihtriigina on väiksem. Siia kuuluvad valdavalt Lõuna-Euroopa riigid ja veelgi kaugemad ning eksootilisemad maad, nagu näiteks Jaapan. Balti riikidest on viimases grupis esindatud Leedu, kus on käinud 4% tüdrukutest.

TABEL 21.

Küsimus: Kui olete töötanud välisriigis, siis kuidas Te sinna tööle asusite?

Vastused skaalapunktile „Tavaliselt + ka niimoodi”, %-s

Vahendajad Eestis organiseerisid oma tutvuste kaudu	41
Läksin iseseisvalt ja tegutsesin omal käel	39
Vahendajad välisriigist tulid Eestisse tüdrukuid värbama	20
Poiss-sõber organiseeris	20
Läbi töövahendusfirma	17
Läksin iseseisvalt ja otsisin kohapeal töökoha/vahendaja	13
Sugulased-tuttavad organiseerisid	12
Läbi turismifirma	4

Allikas: Prostitutsiooni kaasatud naiste uuring. Eesti Avatud Ühiskonna Instituut. 2005

Välismaale intiimteenuseid pakkuma satuvad Eestist pärit tüdrukud eelkõige kohalike vahendajate rahvusvaheliste kontaktide kaudu. Siit järeldub, et eesti prostitutsioonivahendajad moodustavad ühe osa rahvusvahelisest naistega kaubitsemise võrgustikust.

Küllalt kõrge (39%) on ka nende tüdrukute osakaal, kes siirduvad välisriiki omal käel ja otsivad endale ise kohapeal vahendaja. Iga viienda tüdruku on välismaale tööle kupeldanud tema enda poiss-sõber. 17% on kasutanud töövahendusfirmade teenuseid.

Iga kümnes välisriiki töölesuundunud tüdruk on langenud pettuse ohvriks ja tunnistab, et tegelikult lootis ta sealt leida mingit teistlaadi tööd, kohapeal aga selgus, et tal tuleb hakata tegelema hoopis intiimteenuste pakkumisega.

TABEL 22.**Küsimus: Kui töotasite välisriigis, siis kas suundusite sinna...**

	%-s
Legaalse töölepinguga	31
Ilma töölepinguta	62

Allikas: Prostitutsiooni kaasatud naiste uuring. Eesti Avatud Ühiskonna Instituut. 2005

2/3 tüdrukutest on välismaale tööle suundunud ilma töölepinguta.

TABEL 23.**Küsimus: Milline viisa Teil oli?**

	%-s
Turistiviisa	33
Tööviisa	24
Illegaalselt, ilma viisata	17
Ma ei vajanud selles riigis töötamiseks viisat	60

Allikas: Prostitutsiooni kaasatud naiste uuring. Eesti Avatud Ühiskonna Instituut. 2005

Tööviisaga on välisriikidesse tööle suundunud neljandik tüdrukutest, kolmandikul on olnud turistiviisa. 60% tüdrukutest on töötanud riikides, kus nad pole viisat vajanud. Ilmselt on siin tegemist põhiliselt lühiajalise viibimisega EL riikides. 17% on töötanud välisriikides illegaalidena, ilma igasuguse viisata.

TABEL 24.**Küsimus: Kui pikka aega järjest Te tavaliselt välisriigis töötate?**

Vastused skaalapunktile "Tavaliselt niikaua" %-s

Vähem kui 1 kuu	28
1 kuu	27
2-3 kuud	23
4-6 kuud	12
7kuud kuni aasta	8
Rohkem kui aasta	4

Allikas: Prostitutsiooni kaasatud naiste uuring. Eesti Avatud Ühiskonna Instituut. 2005

Enam kui pooltel juhtudel tegutsevad tüdrukud välisriigis lühiajaliste, kuni 1 kuu kestvate perioodide kaupa, mis mahub turistiviisa raamidesse. Iga neljas välismaal tegutsenud tüdruk on riigis viibinud 2-3 kuud, 12% kuni pool aastat. Vaid 4 % on välismaal tegutsenud kauem kui aasta.

9. Vägivald prostitutsiooni kaasatud naiste elus

TABEL 25.

Küsimus: Kas kliendid või vahendaja/tööandja on Teid kunagi ...

Vastused skaalapunktile "Jah, pidevalt + mõned korrad", %-s

	Kliendid	Vahendaja tööandja
Solvanud ja alandanud	59	31
Peksnud kätega, rusikatega või jalgadega	29	13
Sundinud vastu tahtmist seksuaalvahekorda, vägistanud	19	9
Sundinud Teid vägivalda kasutades vahekorras tegema asju, millest olete muidu keeldunud	25	9

Allikas: Prostitutsiooni kaasatud naiste uuring. Eesti Avatud Ühiskonna Instituut. 2005

Vägivalla risk on prostituudi elus väga kõrge. Valdav on psühholoogiline vägivald (solvamine ja alandamine), mida on kogunud 59% vastajatest. Sageli tuleb ette ka füüsilist ja seksuaalset vägivalda, iga kolmas-neljas naine omab kogemusi nende vägivalla liikide osas.

Kliendid on tüdrukute suhtes vägivaldsemad. Verbaalse vägivalla järel domineerib jõhker füüsiline vägivald, nagu peksmine käte ja jalgadega. Peksmine kliendi poolt on osaks langenud igale kolmandale - neljandale tüdrukule. Kolmandale kohale jääb seksuaalvägivald, kus tüdrukut sunniti vahekorras olles tegema asju, millest ta on keeldunud. Kliendipoolse seksuaalse sunni kogemus on igal neljandal tüdrukul.

Vägivaldselt kohtlevad tüdrukuid ka vahendajad/tööandjad, kuigi harvemini kui kliendid.

TABEL 26.

Küsimus: Kas Teile on kunagi tekitatud...

Vastused skaalapunktile „Jah”, %-s

	Kliendid	Vahendaja Tööandja
Rasked (eluohhtlikud) kehalised vigastused	9	6
Kergemad kehalised vigastused	47	17

Allikas: Prostitutsiooni kaasatud naiste uuring. Eesti Avatud Ühiskonna Instituut. 2005

Oht saada intiimteenindajana kergemaid või raskemaid vigastusi on väga kõrge. Iga teine prostitutsiooniga tegelev naine on saanud klientidepoolse vägivalla tagajärjel kergemaid kehavigastusi. Iga üheteistkümmes tüdruk on saanud raskemaid ja isegi eluohtlikke kehavigastusi.

Ka vahendajad/tööandjad kohtlevad tüdrukuid sedavõrd julmalt, et tagajärjeks on olnud kergemad või raskemad vigastused, küll on aga neid juhuseid märksa vähem kui klientide puhul.

Tulemustest võib järeldada, et paljusid füüsilise vägivalda juhtumeid ei pea tüdrukud vägivaldaks, eriti kui on tegemist harva esinevate peksmistega. Ja nii selgub, et kuigi iga teine prostitutsiooniga tegelev naine on saanud kehavigastusi, väidab vaid 29%, et nad on intiimteenindajana kogunud füüsilist vägivalda.

10. Prostitutsiooni kaasatud naiste tervislik seisund

TABEL 27.

Küsimus: Kas ja kui tihti on Teil esinenud järgmist ?

(Vastused skaalapunktile sageli + vahetevahel %-s)

Stress, pidev pingeseisund	88
Närvilisus	72
Unetus	66
Masendus, depressioon	64
Käegalõõmise meeleolud, otsustusvõimetus	53
Mõelnud enesetapule	47
Tahtlikult end vigastanud	24

Allikas: Prostitutsiooni kaasatud naiste uuring. Eesti Avatud Ühiskonna Instituut. 2005

Prostitutsiooniga tegelevate naiste psüühika on äärmiselt kurnatud. 88% nendest kannatab stressi ja pideva pingeseisundi all, 66 %-l on unetus ja 64% kurdab masenduse ja depressiooni üle. Elu seksiäris on elamine pidevas piirsituatsioonis, kus riskioht, et naine ise oma elu lõpetab, on üsnagi suur, kuna ligi pooled mõtlevad aeg-ajalt enesetapule (naised Eestis keskmiselt mõtlevad enesetapule 3 korda harvemini).⁵

TABEL 28.

Küsimus: Kas Te olete...

Vastused skaalapunktile „Jah“, %-s

Teinud aborte	50
Põdenud günekoloogilisi haiguseid	35
Põdenud suguhaiguseid	25

Allikas: Prostitutsiooni kaasatud naiste uuring. Eesti Avatud Ühiskonna Instituut. 2005

⁵ Eesti Avatud Ühiskonna Instituudi uurimus, 2003

Pooled prostituutidest on teinud aborte, iga kolmas on põdenud günekoloogilisi ja iga neljas suguhaiguseid.

TABEL 29.

Küsimus: Milline pikemaajaline tervisehäire teeb Teile kõige enam muret?

	%-s
Närvidega seotud probleemid	45
Vaevused kõhupiirkonnas	42
Probleemid käte või jalgadega	34
Probleemid selja või kaelaga	30
Nahahaigused, allergia	25
Hingamisteede või kopsudega seotud vaevused	22
Suguhaigused	21
Raskused nägemisega	14
Südame, vererõhu, vereringehäired	14

Allikas: Prostitutsiooni kaasatud naiste uuring. Eesti Avatud Ühiskonna Instituut. 2005

Prostitutsiooni hind on kõrge, 2/3-l seksiärisse kaasatutest on pikaajalised tervisehäired. Kõige rohkem on vastajatel probleeme närvidega ja kõhupiirkonna vaevustega, igal viiendal on välja ravimata suguhaigused. Küsitletud ei tegele kuigivõrd järjepidevalt enese ravimisega. Viimase 12 kuu jooksul oli igal teisel tõsine terviseprobleem, mis oleks eeldanud arsti poole pöördumist, kuid seda nad ei teinud.

Üheks põhjuseks, miks arsti juurde ei minda, on haigekassa kaarti puudumine. Vaid pooled omavad haigekassa kaarti. Prostitutsiooni kaasatud naised püüavad end ise ravida. 50% neist tarvitab pidevalt mingeid ravimeid.

TABEL 30.

Viimase kuu jooksul tarbitud ravimid:

	%-s
Valuvaigistid	50
Vitamiinid	41
Hormonaalsed rasestumisvastased vahendid	40
Rahustid (retseptiravimid)	29
Külmetushaiguste ravimid	20
Kõrgvererõhu ja südameravimid	7
Antibiootikumid	13
Ei ole ravimeid kasutanud	7

Allikas: Prostitutsiooni kaasatud naiste uuring. Eesti Avatud Ühiskonna Instituut. 2005

Iga teine küsitletu on viimase kuu jooksul kasutanud valuvaigisteid, 40% hormonaalseid rasestumisvastaseid vahendeid, 29% rahusteid (naistest Eestis keskmiselt kasutab ühe kuu jooksul rahusteid vaid 3%).⁶ Kokku tarbib 43% prostitutsiooniga tegelevatest naistest rahusteid.

⁶ Eesti Avatud Ühiskonna Instituudi uurimus, 2003

11. HIV nakkuse levik prostitutsiooni kaasatute seas

TABEL 31.

Küsimus: Mis aastal Te tegite viimati HIV testi

	%-s
2005	24
2004	11
2003	7
2002	2
Varem	7
Ei ole teinud HIV testi	49
KOKKU:	100

Allikas: Prostitutsiooni kaasatud naiste uuring. Eesti Avatud Ühiskonna Instituut. 2005

HIV testi on teinud vaid pooled prostituutidest, neljandik eelmisel aastal.

TABEL 32.

Küsimus: Kas Teie viimane HIV test on positiivse tulemuse andnud?

	%-s
Jah	20
Ei	76
Ei tea testi tulemusi	4
KOKKU:	100

Allikas: Prostitutsiooni kaasatud naiste uuring. Eesti Avatud Ühiskonna Instituut. 2005

Uurimuse andmetel on iga viies HIV testi teinud prostituut HIV positiivne.

TABEL 33.

Vastajate osakaal, kes tarvitavad narkootikume, %-s

On HIV positiivne	82
Ei ole	18
KOKKU:	100

Allikas: Prostitutsiooni kaasatud naiste uuring. Eesti Avatud Ühiskonna Instituut. 2005

Narkosõitlastel on väga kõrge risk nakatuda HIV viirusesse. Narkootikumide tarvitajatest naistest, kes on teinud HIV testi, on 82% HIV positiivsed.

TABEL 34.

HIV nakkuse riskirühmad prostituutide seas.

	HIV positiivsete osakaal %-s
Üksikud	59
Kodakondsuseta	59
Pärit Ida-Virumaalt	40
Üksi töötavad	29
Mitte-eestlased	25
Põhiharidus	25
19-25 aastased	24

Allikas: Prostitutsiooni kaasatud naiste uuring. Eesti Avatud Ühiskonna Instituut. 2005

HIV nakkuse kandjaid on rohkem üksi elavate, aga ka üksi töötavate prostituutide seas, kellel pole lapsi ega elukaaslast. Ka on HIV nakkuse kandjaid suuremal määral kodakondsuseta mitte-eestlaste seas, kes elavad Ida- Virumaal.

12. Alkoholi ja narkootikumide tarbimine

TABEL 35.

Küsimus: Kui vanalt alustasite alkoholi tarbimist?

	%-s
Enne 12. eluaastat	5
13-14 aastaselt	29
15-16 aastaselt	34
17-18 aastaselt	24
19-21 aastaselt	6
Hiljem	2
KOKKU:	100

Allikas: Prostitutsiooni kaasatud naiste uuring. Eesti Avatud Ühiskonna Instituut. 2005

Alkoholiga on prostitutsiooni kaasatud naiste elu seotud juba varasest teismelise east alates. Iga kolmas alustab kuni 14 aasta vanuselt, 2/3 kuni 16 aastaselt. Enne täiskasvanuikka jõudmist on 92% vastajatest jõudnud joomisega alustada.

TABEL 36.

Küsimus: Kui sageli tarvitate alkoholi sellisel tasemel, et olete joobeseisundis?

	%-s
Üldse mitte	9
Mõned korrad aastas	23
Mitu korda kuus	31
Mõned korrad nädalas	22
Sagedamini	5

Allikas: Prostitutsiooni kaasatud naiste uuring. Eesti Avatud Ühiskonna Instituut. 2005

Prostitutsiooniga tegelevatele naistele on iseloomulik alkoholisõltuvus, 80% joob end purju vähemalt mõned korrad aastas. Üle poole tüdrukutest on sagedased alkoholi tarbijad. 27% joob end purju mitu korda igal nädalal, 31% mitu korda igal kuul.

TABEL 37.**Küsimus: Kas Te tarvitate narkootikume?**

	%-s
Tarvitan pidevalt	13
Tarvitan vahetevahel	20
Olen proovinud	32
Üldse mitte	35
KOKKU:	100

Allikas: Prostitutsiooni kaasatud naiste uuring. Eesti Avatud Ühiskonna Instituut. 2005

2/3-l naistest on narkootikumide kasutamise kogemus. Suurema või väiksema regulaarsusega kasutab narkootikume iga kolmas, 13% on pidevad kasutajad.

TABEL 38.**Küsimus: Kui vanalt alustasite narkootikumide tarbimist?**

	%-s
Enne 12. eluaastat	1
13-14 aastaselt	11
15-16 aastaselt	20
17-18 aastaselt	17
19-21 aastaselt	8
Hiljem	5
Ei tarbi narkootikume	38

Allikas: Prostitutsiooni kaasatud naiste uuring. Eesti Avatud Ühiskonna Instituut. 2005

Ka narkootikumide kasutamisega alustavad prostitutsiooniga tegelevad naised varakult. Kuni 16-aastaselt olid sellealased kogemused igal kolmandal, 18 aastaselt igal teisel.

TABEL 39.**Narkootikumide tarvitamine eri vanuserühmades**

Vastus skaalapunktile "Tarvitan pidevalt + vahetevahel", %-s

Kuni 18 aastased	45
19-25 aastased	37
26-30 aastased	30
Üle 30 aastased	9

Allikas: Prostitutsiooni kaasatud naiste uuring. Eesti Avatud Ühiskonna Instituut. 2005

Kõige rohkem on narkosõitlasi kuni 18 aastaste seas - 45%. Vanuse kasvades narkosõltuvus kahaneb. Üle 30-aastastest tarbib vaid 9%. Sagedasemad narkootikumide tarbijad on põhiharidusega (tarbib 43%), mitte-eestlased (tarbib 37%) ja need, kes elavad Ida-Virumaal (tarbib 28%).

TABEL 40.**Alkoholi ja narkootikumide tarvitamine intiimteenuste osutamisel**

%-s

Alkohol			Narkootikumid
Peaaegu alati	32	12	Peaaegu alati
Mõnikord	56	31	Mõnikord
Ei, mitte kunagi	9	51	Ei, mitte kunagi
Raske öelda	3	6	Raske öelda

Allikas: Prostitutsiooni kaasatud naiste uuring. Eesti Avatud Ühiskonna Instituut. 2005

Alkohol ja narkootikumid on paratamatud paljudele prostituutidele intiimteenuste osutamisel. 88% on sageli või mõnikord alkoholihoobes ja 43% narkojoobes kliente teenindades.

TABEL 41.**Küsimus: Kui palju raha kulub Teil keskmiselt igal kuul, et osta narkootikume?**

%-s

Ei pea selle peale raha kulutama	30
Kuni 500 krooni	13
501 -1000 krooni	16
1001- 3000 krooni	21
3001-6000 krooni	11
Üle 6000 krooni	9

Allikas: Prostitutsiooni kaasatud naiste uuring. Eesti Avatud Ühiskonna Instituut. 2005

Narkootikumidele kulutab raha 70% küsitletutest. Keskmiselt kulub ühel prostituudil igal kuul 2 600 krooni. Iga viies kulutab kuu jooksul üle 3 000 krooni.

13. Seksiärist väljumise võimalused**TABEL 42.****Küsimus: Kas olete kunagi mõelnud või proovinud intiimteenuste pakkumist lõpetada?**

%-s

Olen lõpetamise peale mõnikord mõelnud	39
Olen püüdnud lõpetada, kuid see pole õnnestunud	17
Ei, ma ei soovi lõpetada	26
Raske öelda	18
KOKKU:	100

Allikas: Prostitutsiooni kaasatud naiste uuring. Eesti Avatud Ühiskonna Instituut. 2005

Prostituutide valmisolek intiimteenuste pakkumist lõpetada on üsnagi vähene. Pooled vastajatest on lõpetamise üle aegajalt mõelnud, osa neist on ka püüdnud seksiaarist välja astuda, kuid esialgu üsnagi tulemusteta. Kindlalt ei soovi lõpetada 26%.

TABEL 43.

Küsimus: Kui Te olete proovinud intiimteenuste pakkumist lõpetada, siis miks pole see Teil õnnestunud?

Vastus skaalapunktidele "See on peamine põhjus + see on ka oluline" %-s

Mul pole võimalik leida muud tasuvat töökohta	48
Olen oma pere peamine toitja	33
Mul on suured võlad, mis tuleb enne tasuda	31
Proovisin töötada ametlikul töökohal, kuid see ei sobinud mulle	21
Vahendaja(sutenöör, bordelliomanik) pole nõus olnud	8
Mind sunniti jätkama	8

Allikas: Prostitutsiooni kaasatud naiste uuring. Eesti Avatud Ühiskonna Instituut. 2005

Peamiseks probleemiks on poolte vastajate jaoks sama tasuva töökohta leidmine. Kolmandikul on põhjuseks, et nad on peamised peretoitjad, kolmandikul on võlad. Viiendik proovis ametlikul töökohal töötada, kuid loobus sellest. Vaid 8% toob põhjuseks, et teda sunnitakse seksiaarist jätkama.

TABEL 44

Küsimus: Palun hinnake oma tulevikku. Kui kaua Te võite veel tegeleda sponsorite otsimise/intiimteenuste pakkumisega?

%-s

Kuni aasta	6
2-3 aastat	25
4-5 aastat	7
Kauem	7
Raske öelda	55
KOKKU:	100

Allikas: Prostitutsiooni kaasatud naiste uuring. Eesti Avatud Ühiskonna Instituut. 2005

Pooled vastajatest veel ei tea, kaua nad võiksid veel seksiaarist jätkata. Iga kolmas arvab, et kuni paar - kolm aastat.

14. Prostitutsiooni kaasatud naiste abivajadused

TABEL 45.

Küsimus: Kas Te vajate hetkel abi, toetust?

	%-s
Jah, kindlasti	13
Arvatavasti jah	46
Ei vaja	26
Ei oska öelda	15
KOKKU:	100

Allikas: Prostitutsiooni kaasatud naiste uuring. Eesti Avatud Ühiskonna Instituut. 2005

Üle poole küsitletutest (59%) vajavad abi ja toetust. Vaid iga neljas naine on seda meelt, et ta abi ei vaja.

TABEL 46.

Küsimus: Millist abi Te vajaksite?

Vastus skaalapunktile "Jah, seda vajan peamiselt + seda vajan ka", %-s

Esmatähtsad abivajadused

Abi tasuva ametliku töökoha leidmisel	49
Rahalist toetust, kuni saan ise hakkama	47
Tasuta meditsiinilist abi	40
Toetust ja abi, et saaksin õppida ja omandada elukutse	36
Elamispinda või korterit kus elada	34
Toetust ja abi, et saaksin lõpetada töö seksiteenuste pakkujana	33

Olulised abivajadused

Tasuta kondoomid ja medikamente	28
Psühholoogi ja hingeabi	25
Usaldusväärset inimest (tugiisikut), kelle poole võin alati pöörduda abi saamiseks	25

Vähemolulised abivajadused

Narkomaania ravi	13
Kaitset vägivalla ja toorutsemise ees	10
AIDS-i, HIV viiruse ravi	9
Abi ja toetust laste kasvatamisel	9
Uusi dokumente, mul puuduvad praegu igasugused dokumendid	8
Võimalust elada mingi aeg mõnes varjupaigas, turvakodus	4
Alkoholismi ravi	4

Allikas: Prostitutsiooni kaasatud naiste uuring. Eesti Avatud Ühiskonna Instituut. 2005

Konkreetsetest abisoovidest selgub, et pooltele prostituutidele on esmatähtis väljuda seksiarist ja alustada tööd legaalsel tööturul. Nii vajatakse kõige rohkem abi, et leida tasuv ametlik töökoht (49%), asuda õppima ja omandada elukutse (36%). 40% vajab tasuta meditsiinilist abi. 28% jaoks on oluline saada tasuta kondome ja medikamente. Iga neljas vajab psühholoogi abi või tugiisikut. Vähemolulised on vastajate jaoks narkomaania, AIDS /HIV viiruse ja alkoholismi ravi.

15. Positsioon legaalsel tööturul

Uurides ja analüüsidest intiimteenuste osutamise tegelevaid naisi, on oluline teada, milline osa naistest omab ka ametlikku töökohta, mis tähendab vähemalt elementaarset kindlustunnet prostitutsiooniga tegelevatele naistele.

Esitasime uurimuses küsimuse ametliku töökohta kohta selliselt, et küsimusel oleks ka nn. töösuhet selgitav iseloom.

Tabel 47

Küsimus: Kas Teil on momendil mingi ametlik töökoht? Ametliku töökohta all mõtleme tööd, mille tegemiseks on Teil sõlmitud tööandjaga leping, Teie töö vastab selle lepingu tingimustele, st teete sellist tööd, mis lepingus kirjas, Teil on kindel palk, koguneb tööstaaž ja tööandja maksab Teie maksud, st. omate nii haigekassa kaarti kui pensionikindlustust

	%-s	
	Oli vastamise hetkel ametlik töökoht	Ei olnud ametlikku töökohta
Naiste keskmine hinnang:	21	79
Rahvus:		
Eesti naiste hinnangud	29	71
Mitte-eesti naiste hinnangud	17	83
Vanus:		
Kuni 18 aastased naised	3	97
19 – 25 aastased	19	81
26 – 30 aastased	22	78
Üle 30 aastased	33	67
Kodakondsus (mitte-eestlased):		
Eesti kodakondsusega	21	79
Kodakondsuseta	13	87
Venemaa kodakondsusega	22	78
Haridus:		
Põhiharidus või vähem	16	84
Keskharidus	27	73

Elukoht:		
Tallinn	26	74
Teised suuremad linnad (Tartu, Pärnu)	22	78
Kirde-Eesti (Narva, Kohtla-Järve)	10	90
Laste olemasolu:		
Vastajal on laps(ed)	26	74
Ei ole lapsi	18	82

Allikas: Prostitutsiooni kaasatud naiste uuring. Eesti Avatud Ühiskonna Instituut. 2005

Viiendikul kõikidest naistest oli vastamise hetkel ametlik töökoht. Ülejäänud intiimteenuste osutamisega tegelevatel naistel kindlat, töölepinguga tagatud tööd ei olnud. Seega sõltub enamik intiimteenuste pakkumisega tegelevatest naistest üksnes nende nn. illegaalsest tegevusest.

Rahvus. Eestlaste kindlustunne oli mitte eestlastega võrreldes veidi suurem. Eesti naistest omas ametlikku töökohta 29% ja mitte eestlastest 17%. Küsitletute seas oli eestlasi 31% ja venekeelseid vastajaid 69%.

Vanusest tulenev analüüs näitas selget tendentsi, mida vanemad on intiimteenuste osutamisega tegelevad naised, seda rohkem on nende seas ametlikku töökohta omavaid naisi. Kuid ka kõige vanemas rühmas, üle 30 aastased naised, on vaid igal kolmandal ametlik töökoht, mis siiski annab nendele naistele veidi suurema materiaalse kindlustunde võrreldes nooremate naistega.

Mitte-eestlaste puhul selgusid erinevused **kodakondsuse** tunnuse järgi. Venemaa ja Eesti kodakondsusega vastajatest oli ametlik töökoht veidi enam kui viiendikul naistest. Kodakondsuseta naiste seas oli ametlikku tööd omavaid naisi vaid 13%.

Haridus. Põhiharidusega naistest oli ametlik töökoht 16%-l ja keskkharidusega naistest 27%-l. Üldse oli põhiharidusega või sellest väiksema haridusega naisi intiimteenuste osutajate hulgas 60%. Keskkharidusega naisi 36% ja kõrgharitud naisi 4%. Kõrgharidusega naisi oli küsitletute hulgas sedavõrd vähe, et usaldusväärset ei olnud võimalik analüüsida ametliku töökohaga naiste osatähtsust kõrgharitud naiste seas.

Elukoha järgi vastajaid analüüsides selgus, et kõige paremini on ametliku töökohaga kindlustatud naisi tallinlannade seas. Kõikidest naistest, kes nimetasid oma elukohaks Tallinna, oli ametlik töökoht 26%-l vastajatest. Kirde-Eesti linnades elavatest naistest oli ametlik töökoht vaid 10%-l. Tartus, Pärnus ja teistes linnades elavatest naistest oli ametlik töökoht 22%-l.

Laste olemasolu oli samuti seotud naiste ametliku töökohaga. Lapsi omavatest naistest oli ametlik töökoht 26%-l ja ilma lasteta naistest 18%-l. Üldse oli intiimteenuseid osutavatest naistest lapsed veidi enam kui kolmandikul, 36%-l.

Lisaks viiendikule (21%) naistest, kellel vastamise hetkel oli legaalne töökoht, on varem ametlik töökoht olnud samuti 21%-l naistest (eestlastest 22%-l ja mitte-eestlastest 21%-l).

Vastamise hetkel ametlikku töökohta omanud naistest (21% kõikidest vastajatest) töötas kõige enam naised teenindajatena (45% ametliku töökohaga naistest). 21% ametlikku töökohta omavatest naistest olid abi- või lihttöölised, oskustöölised töötasid oma hinnangul samuti 21%. Ülejäänud 23% ametliku töökohaga naistest töötasid spetsialistide või kontoritöötajatena.

Kõikidest ametlikku töökohta omavatest naistest töötasid 88% täistööajaga, 8 tundi või enam päevas. Vaid 12% naistest töötasid osalise tööajaga.

Ametlik töökoht annab intiimteenuseid osutavatele naistele küll suurema materiaalse kindlustunde, kuid samas kardavad 36% ametliku töökohaga omajatest, et nad võivad oma töökoha lähema aasta jooksul kaotada. 58% ametlikku töökohta omavatest naistest ei tunne hirmu, et võiksid lähiaastal töö kaotada.

16. Motivatsioon legaalsele tööturule tulekuks

Esitasime kõikidele naistele küsimusele, kui nad peaksid vahetama oma senist elukutset, siis mis oleks nende jaoks töötegemisel oluline. Küsimusele vastasid kõik intiimteenustega tegelevad naised, sõltumata sellest, kas neil oli vastamise hetkel ametlik töökoht või mitte.

Selgus, et kõikidest töö valikut mõjutavatest teguritest, oli konkurentsituatsioon esiplaanil „võimalikult hea palk nn. võimalikul uuel töökohal”. 92% vastanutest pidas head palka oluliseks (eestlastest 94% ja mitte-eestlastest 91%). Heale palgale järgnesid olulisuse poolest „hea ja mõistev ülemus”, mida pidasid oluliseks 52% vastanutest (eestlastest 53% ja mitte-eestlastest 52%). Kolmandal kohal oli „huvitav töö”, tähtis 50%-le vastanutest (eestlastest 42% ja mitte-eestlastest 53%) ja neljandal positsioonil „soodustused töö”. Viimast pidasid oluliseks 46% vastajatest (42% eestlastest ja 47% mitte-eestlastest).

Legaalsele tööturule tulemiseks (või naasmiseks) mängivad kõige olulisemat rolli materiaalsed tegurid. Seega, et legaalsele tööturule tulla ja jätta sinnapaika intiimteenuste osutamine, peaksid naised leidma küllaltki tasuva töö. Keskmise neto töötasu (kätte saadud raha), mida naised soovisid kätte saada tööd vahetades, oli 11 tuhat krooni (eestlastel keskmiselt 9 300 krooni ja mitte-eestlastel 11 800 krooni). Soovitud netopalk on Eesti keskmise netopalgaga võrreldes tähelepanuväärselt kõrge. Et täna Eestis sellist palka teenida, oleks eelduseks hea haridus ja kõrge kvalifikatsioon. Intiimteenuseid pakkuvate naiste haridustase ja kvalifikatsioon aga ei võimalda neil sellist palka saada.

Vastajate haridustase:

- vähem kui põhiharidus oli 5% naistest (eestlastest 2% ja mitte-eestlastest 6%)
- põhiharidus 22% (15% ja 25%)
- lõpetamata keskharidus 23% (24% ja 22%)
- kutseharidus 10% (11% ja 10%)
- keskeriharidus 10% (10% ja 10%)
- keskharidus 14% (10% ja 16%)
- lõpetamata kõrgharidus 13% (23% ja 8%)
- rakenduslik kõrgharidus 2% (3% ja 2%)
- kõrgharidus 2% (2% ja 3%)

Sellisest haridustasemest lähtuvalt on küllaltki ebareaalne unistada Eesti keskmisest märksa kõrgemast kuupalgast, et tulla legaalsele tööturule.

17. Kriitiline vanuserühm tööturul – 18 - 25 aastased naised

Intiimteenuste pakkumisega tegelevatest naistest, keda küsitleti, osutus kõige suuremaks sotsiaalseks grupiks naised vanuses 18 - 25 aastat. 56% kõikidest vastajatest olid 18 - 25 aastaste vanuserühmas, eestlastest 60% ja mitte-eestlastest 55%. Küsitleti küllaltki suurt valimit, 408 naist ja kuna erinevate eksperthinnangute järgi on Eestis 2000-3000 intiimteenuste pakkujat, võib eeldada, et 18 - 25 aastaste naiste vanuserühm on ka tegelikult prostitutsiooni kaasatud naiste seas kõige suurema osakaaluga.

See on vanus, kus noored inimesed alustavad üldjuhul iseseisva eluga ja üritavad lahkuda oma vanemate juurest. Töö leidmine sellel perioodil muutub noorte jaoks eluliselt tähtsaks ja valikud, mis sellel perioodil tehakse, võivad mõjutada inimese edaspidist saatust oluliselt. Kuna prostitutsiooni kaasatute hulgas domineeris selgelt 18 - 25 aastaste naiste vanuserühm, võib arvata, et just 18-25 aastased naised on kriitiline vanuserühm, kelle hulgast satub kõige enam noori naisi prostitutsiooniärisse.

Ennetustöö ja igakülgne tähelepanu peaks olema eelkõige suunatud selles vanuses naistele, paljud nendest otsivad tööd (paljud kindlasti esimest töökohta), ei leia endale sobivat tööd, pettuvad või kaotavad lootuse ja võivad seetõttu kergemini sattuda seksiärisse. Uurimus näitas, et enam ohustatud vanuserühma hariduslik struktuur eesti- ja venekeelsete naiste seas on erinev. 18 - 25 aastastest eestlastest oli põhiharidusega 49%, keskharidusega 48% ja kõrgema haridusega 3% naistest. Sama vanuserühma mitte-eestlaste seas oli põhiharidusega 69%, keskharidusega 30% ja kõrgharidusega 1% vastajatest. Põhiharidusega vastajate hulka arvati need, kellel oli põhiharidus või põhikool lõpetamata, samuti vastajad, kellel oli lõpetamata keskharidus või kutseharidus, mis ei anna keskharidust. Prostitutsiooni kaasatute dominantses

vanuserühmas on eestlaste haridustase märkimisväärselt kõrgem kui mitte-eestlastel. Seega mitte-eestlaste riskirühmad on enam põhiharidusega (kutseharidusega) noored. Eestlaste seas on aga põhiharidusega ja keskharidusega riskirühmad võrdsed. Seega eesti noorte naiste riskid sattuda seksiaärisse võivad tekkida suurel määral ka pärast gümnaasiumi lõpetamist, mitte ainult põhihariduse ja kutsehariduse tasemel.

18. Naiste hinnangud oma konkurentsivõimele tööturul

Lisaks suhteliselt madalale haridustasemele ei hinda intiimteenuste pakkumisega tegelevad naised eriti kõrgelt ka oma suutlikkust ametlikku töökohta saada, ehk siis oma konkurentsivõimet legaalsel tööturul.

TABEL 48.

Küsimus: Kuidas hindate oma võimalusi ametlikku töökohta saada lähtuvalt Teie...

	%-s		
Hinnangud oma konkurentsivõimele tööturul lähtuvalt...	Naiste keskmine hinnang	Eesti naiste hinnang	Mitte-eesti naiste hinnang
haridusest			
- head või väga head	26	38	21
- keskmised	47	48	46
- halvad või väga halvad	22	11	26
erialast, kvalifikatsioonist			
- head või väga head	24	37	18
- keskmised	29	30	29
- halvad või väga halvad	38	30	42
töökogemusest			
- head või väga head	24	24	24
- keskmised	31	41	27
- halvad või väga halvad	38	32	40
keelteoskusest:			
- head või väga head	34	53	26
- keskmised	32	27	34
- halvad või väga halvad	30	19	34

Allikas: Prostitutsiooni kaasatud naiste uuring. Eesti Avatud Ühiskonna Instituut. 2005

Tabelis ei ole ridade summa 100%, kuna osa küsitletuid valis vastusevariandi „ei oska hinnata”.

Üldiseks tendentsiks on eestlaste suurem konkurentsivõime võrreldes mitte-eestlastega, lähtuvalt vastajate enesehinnangutest. Kõikide tegurite osas hindavad eestlased oma potentsiaali või sotsiaalset kapitali suuremaks kui venekeelsed vastajad. Kõige suuremad erinevused eestlaste kasuks on keelteoskus, eriala ja kvalifikatsioon ning haridus. Tulemustest võib järeldada, et põhimõtteliselt on venekeelsetel naistel eestlastega võrreldes veelgi raskem tulla või naasta legaalsele tööturule.

19. Naiste initsiatiiv otsida legaalselt tööd

Oma uuringus selgitasime, milline osa intiimteenuste müügiga tegelevatest naistest on püüdnud leida ametlikku töökohta ja milliseid võimalusi ning suhtluskanaleid nad selleks on kasutanud.

TABEL 49.

Küsimus: Milliseid võimalusi Te olete kasutanud ametliku töö leidmiseks või ettevõtluse alustamiseks?

	%-s
Ametliku töö leidmiseks kasutati järgmisi võimalusi	Vastajate osakaal (%-s), kes võimalust kasutasid
Otsisin tööd riigi tööhõivetalituse, eratööstuse kaudu	
- kõik vastajad keskmiselt	41
- Tallinnas elavad naised	34
- Narvas ja Kohtla-Järvel elavad naised	54
- teistes suuremates linnades elavad naised	38
- kuni 18 aastased	21
- 19-25 aastased	31
- 26-30 aastased	56
- üle 30 aastased	68
- eestlased	34
- mitte-eestlased	45
- põhiharidusega	43
- keskharidusega	36
Pöördusin otse tööandja poole	
- kõik vastajad keskmiselt	44
- Tallinnas elavad naised	45
- Narvas ja Kohtla-Järvel elavad naised	49
- teistes suuremates linnades elavad naised	37
- kuni 18 aastased	28
- 19-25 aastased	37
- 26-30 aastased	56
- üle 30 aastased	64
- eestlased	37
- mitte-eestlased	47

- põhiharidusega	44
- keskharidusega	43
Vastasin tööpakkumiskuulutustele (ajalehes, internetis jne)	
- kõik vastajad keskmiselt	45
- Tallinnas elavad naised	45
- Narvas ja Kohtla-Järvel elavad naised	50
- teistes suuremates linnades elavad naised	40
- kuni 18 aastased	24
- 19-25 aastased	45
- 26-30 aastased	52
- üle 30 aastased	46
- eestlased	39
- mitte-eestlased	48
- põhiharidusega	42
- keskharidusega	49
Käisin tööandja juures intervjuul	
- kõik vastajad keskmiselt	28
- Tallinnas elavad naised	29
- Narvas ja Kohtla-Järvel elavad naised	24
- teistes suuremates linnades elavad naised	28
- kuni 18 aastased	7
- 19-25 aastased	24
- 26-30 aastased	30
- üle 30 aastased	48
- eestlased	30
- mitte-eestlased	26
- põhiharidusega	23
- keskharidusega	33
Pöördusin sugulaste või tuttavate poole	
- kõik vastajad keskmiselt	46
- Tallinnas elavad naised	49
- Narvas ja Kohtla-Järvel elavad naised	42
- teistes suuremates linnades elavad naised	45
- kuni 18 aastased	38
- 19-25 aastased	38
- 26-30 aastased	64
- üle 30 aastased	54
- eestlased	38
- mitte-eestlased	50
- põhiharidusega	46
- keskharidusega	45

Allikas: Prostitutsiooni kaasatud naiste uuring. Eesti Avatud Ühiskonna Instituut. 2005

Tabelis toodud andmete põhjal saab hinnata prostitutsiooni kaasatud naiste initsiatiivi ametliku töökoha leidmiseks. Veidi vähem kui pooled küsitletud naistest on kasutanud ametlikke kanaleid töö leidmiseks.

41% naistest on pöördunud **tööhõive talitustesse**. Kirde-Eestis elavad naised on olnud teistest aktiivsemad. Venekeelsed naised sagedamini kui eestlased. Viimane seondub otseselt elukohaga, kuna Kirde-Eestis on enam venekeelseid naisi. Selge seos on vastajate vanusega. Mida vanemad on naised, seda enam üritavad nad leida ametlikku töökohta läbi tööhõive talituste. Üle 30 aastastest naistest on enam kui 2/3 (68%) proovinud leida ametlikku töökohta tööhõive talituste kaudu.

Otse tööandja poole on pöördunud 44% naistest ja **tööpakkumise kuulutustele** on vastanud 45% naistest. Kirde-Eesti naised on teistega võrreldes nii kõige aktiivsemad tööandjate poole pöördujad, kui ka tööpakkumise kuulutustele vastajad. Analoogiline tendents on rahvuse ja vanusega. Tööandjate poole on pöördunud ja tööpakkumise kuulutustele on teistest enam vastanud venekeelsed ja üle 26 aastased naised.

Samas **tööandja juures intervjuuni** on jõudnud veidi enam kui veerand (28%) prostitutsiooni kaasatud naistest. Tööandja juurde intervjuule pääsemist võib hinnata juba teatud tulemusnäitajaks või teiseks etapiks töökohta taotlemisel. Siin rahvuslikke ja elukohast tulenevaid olulisi erinevusi ei ole. Teistest tulemuslikumad on üle 30 aastased ja keskharidusega naised.

Sugulastelt ja tuttavatelt abi küsimist töökohta otsimisel võib käsitleda sotsiaalsete võrgustike kasutamisenä. Sellist kanalit on töökohta otsimisel kasutanud ligi pooled prostitutsiooni kaasatud naised. Mitte-eestlased kasutavad sotsiaalseid võrgustikke eestlastest enam. Teistest tunduvalt sagedamini kasutasid sotsiaalseid võrgustikke töökohta otsimisel 26 kuni 30 aastased naised, veidi vähem veelgi vanemad, üle 30 aastased naised.

Uuring näitas selget tendentsi, mida vanemad on intiimteenuste müügiga tegelevad naised, seda aktiivsemalt püüavad nad naasta, või pääseda legaalsele tööle ja loobuda seksiärist. See seondub ka laste olemasoluga. Intiimteenuste müügiga tegelevatest alla 18 aastastest naistest on lapsed 7%-l. Seksiäri dominantrühmas, 19-25 aastaste naiste seas on lapsed 23%-l (eestlastest 29%-l ja mitte-eestlastest 20%-l). Järsult suureneb lastega naiste osakaal aga pärast 25 eluaastat. 26-30 aastaste vanuserühmas on lapsed 54%-l ja üle 30 aastastest 71%-l naistest. Seetõttu on mõisteta, et lastega naised püüavad teistest naistest aktiivsemalt leida võimalusi ametliku töökohta leidmiseks.

Oma uurimuses küsisime vastajatelt, kas nad on püüdnud leida vahendeid ettevõtluse alustamiseks, et vältida illegaalsest seksiärist. Ettevõtluse alustamiseks on vahendeid otsinud 3% kõikidest vastajatest.

20. Orientatsioon enesetäiendamisele

Valdav enamik kõikidest vastajatest sooviks täiendõpet või lisakoolitust. 85% kõikidest vastajatest, 84% eestlastest ja 86% mitte-eestlastest. Valdkondadest, milles täiendõpet soovitakse on kolm soositumat:

- **Võõrkeelte õpe**, täiendõpet soovib 52% vastajatest (eestlastest 49% ja mitte-eestlastest 53%)
- **Autojuhtimine**, 45% (42% ja 46%)
- **Arvutiõpetus**, 44% (36% ja 48%)

Kaks kõige soositumaks osutunud valdkondadest on üldhariva suunitlusega (võõrkeeled ja arvutiõpetus) ning kolmas, autojuhtimise oskus, on noortele samuti elementaarne oskus, mis kaasaegses mobiilses elukorralduses on hästi tavaline oskus.

Järgmised täienduskoolituse neli suunda on väiksema tähendusega, nendes valdkondades soovib ennast täiendada enam kui viiendik kõigist vastajatest :

- **Seadusandlus ja õigusabi**, 24% (29% ja 22%)
- **Raamatupidamine ja finantsid**, 23% (28% ja 20%)
- **Riigikeele õpe**, 22% (13% ja 26%)
- **Turva- ja enesekaitse oskused**, 21% (11% ja 25%)

On põhjust eeldada, et paljuski on kõige populaarsemateks osutunud täienduskoolituse suunad seotud intiimteenuseid osutavate naiste tänase tööga ja vähem on võimalik tulemustest aimata prostituutide tõsist soovi lahkuda illegaalsest seksiarist.

Idealistlikud kujutelmad iseloomustavad prostituute ka siis, kui küsida nende hoiakuid soovitava hariduse suhtes. Põhiharidusega naistest soovib kesk- või keskeriharidust 32% ja kõrgharidust 38% (sh. ülikooli haridust 23% ja rakenduslikku kõrgharidust 15% vastajatest). 23% põhiharidusega naisest ei oska oma haridussoovi hinnata.

Keskharidusega vastajatest soovib kõrgharidust omandada 64% naistest (sh. ülikooliharidust tahab 47% ja rakenduslikku kõrgharidust 17%). 17% keskharidusega vastajatest ei oska oma soovitava hariduse kohta midagi arvata.

Täiendkoolituse ja tulevase hariduse soovid, mida vastajad hindavad, on pigem soovunelmad kui realistlikud soovid ja püüdlused. Prostitutsiooni kaasatud naised elavad pigem unistuste ja illusioonide maailmas ning unistused kõrgeastisest sissetulekust legaalsel tööturul ja ülikooli haridusest on kujutelmad, mis annavad reaalsele elule veidi värvi juurde.